

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

Maribor, dne 7 septembra 1922

56. letnik.

Naša gladna Rusija.

Ko je od celega sveta osovraženo, zaprto in oblegano Rusijo obiskala bela smrt strašne lakote, so zavpili vladni listi: glejte, posledice boljševizma! — in hoteli so, da prevpijejo zgodovino, ki poroča, da je Rusija vsled prirodnih nesreč tudi čisto stradala, ko je vladal še car — največji prijatelj beograjske vladne gospode. Ko je ves svet spoznal človečansko dolžnost, da pomaga gladnemu ruskomu narodu, je vstal zastopnik beograjske vladne gospode v Ženevi ter izjavil v imenu onih, ki so ga poslali: niti pare za gladno Rusijo radi boljševikov — in vladni listi so se znova pobahali z blagostanjem naše zemlje. Zemlja pa bi po božjih in človeških pravicah prerodila samo one, ki jo obdelujejo in ker imamo na naši rodovitni in dobri jugoslovanski zemlji toliko ljudi, ki nočejo delati, temveč na račun delavnega ljudstva razkošno živeti, se že od davno mnogim našim pokrajinam pripravlja nesreča in bela smrt nalik nesrečnim pokrajinam Rusije, četudi imamo režim, ki se šteje med prve zmagovalce pariških političnih krogov ter iz dna duše svojih predstavnikov sovražni delavski razred, ki je prevzel oblast v Rusiji.

Iz vseh kotov, iz vseh krajev Bosne, Dalmacije in Črne gore prihajajo strašni in obupni glasovi o pomanjkanju in lakoti. V Dalmaciji je suša in vročina, kakršne najstarejši ljudje ne pomnijo, uničila vso žetev in sedaj hočejo uničiti še trto in oljko, ki sta obetali vsaj srednje vrste pridelke, druge pokrajine pa so že od nekdanj siromašne, sedaj samo še v večji meri ter navezane na pomoč iz drugih krajev in tako vidimo, kako bela smrt lakote in pomanjkanja vedno dalje razpenja svoja krila. Kdo naj pomaga, kdo odgovarja? — Vlada, saj ona edina pred celim svetom trdi, da je sedanja ruska vlada kriva ruske nesreče, zato naj pa sedaj svojo sposobnost pokaže v domači narodni nesreči.

Kaj je doslej storila? — Moke ni bilo na trgu, ker so žito kupili veletržci in velemlinarji, ona se pa z bankirji, veletržci in velemlinarji posvetuje radi dragine, kmetu ovira trgovino in promet njegovih pridelkov, zvišuje mu davke, nakup in prodajo najpotrebnejših stvari, celo monopolskih, daje v roke bankam in veletržcem, trošarino na prve življenske potrebščine de lovnege sveta in malega človeka neprestano povišuje in ob pohodu bele smrti na naše ozemlje se posvetuje samo z onimi, ki imajo dobiček ob narodnem pomanjkanju in trpljenju.

Kaj sledi iz tega? — Denarja ni za nabavo prehrane. Narod ga nima, banke ga nimajo, veletržci nočejo posoditi, ker so svoje gotovine porabili za nakup poljskih pridelkov, ki jih sedaj še prikrivajo, da jih ob ugodnem času z najvišjimi cenami vržejo na trg. Davčni vijak je preskrbel, da je kmet moral oddati svoje pridelke tudi najhujšim spekulantom, da zadosti vsem onim, ki neprestano tirjajo od njega gotov denar. Špekulanti na vladi in beograjskem trgu so dobro vedeli za solidarnost ali vzajemnost delovnih slojev, vedeli so, da bi kmet najrajši dal vse svoje pridelke ročnemu mestnemu delavcu in da se to ne zgodi, so kmeta tako obremenili, da mora dajati svoje pridelke onemu, ki daje za to največ gotovega denarja, ročne delavce po mestih so pa itak že z obznanami ponižali na brezpravno rajo, ki ne bi smela za krvavo delo svojih rok za-

htevati dovoljnega zaslužka — oziroma plačila za najskromnejše življenske potrebe sebi in družini.

Vse podpirne in pomožne akcije in društva, ki jih je Evropa poslala v Rusijo, so na mestu ruske nesreče morale izjaviti, da je ruska vlada vsaj preskrbela, da se pomoč hitro in varno pošlje na najpotrebnejša mesta, pri nas pa promet ne more po zaslugah svoje vlade na noben način zvezati sestranih pokrajin z onimi, ki bi se lahko pomagale, če ne po vladnem, vsaj po zasebnem nagibu. Vsa prehrana, ki še mimo vseh verižnikov in bankirjev pride na trg v eni in drugi pokrajini, se ne more izvažati v kraje lakote in nesreče, ker ni vlakov, lokomotiv in avtomobilov —

V dobi strahu in obupa med najširšimi narodnimi sloji so šli ministri na počitnice v domače in tuje drage toplice. Tu in tam še pride ta in oni, da se posvetuje z onimi, ki samovoljno upravljajo z narodno imovino, glede nerednega prometa so odločili samo to, da se v Beogradu sedaj v najkrajšem času zgradi prometno-upravna palača za 240 milijonov kron in to je vse v času, ko imamo — gladno Rusijo na osvobojenem in ujedinenem ozemlju, ki je pa pod samovoljno vlado beograjske vladno-trgovske porodice.

Pogubonosno ministrovanje g. Pucija.

Vsi naši ministri se mudijo po najdražjih letovišjih, kopališčih ali pa na političnih rajžah. V Beogradu zastopa ministrskega predsednika Pašića in celo vlado policijski minister g. Timotijević. Temu gospodu Timotijeviću prihajajo iz vseh, glede prehrane pasivnih krajev pritožbe o pomanjkanju kruha — o lakoti in tem strašnim poročilom so dostavljene prošnje o skorajšnji odpomoči od strani vlade, sicer bo narod začel umirati od gladi, kot se je to godilo lansko leto po nekaterih ruskih gubernijah.

Zagreški "Jutarnji list" javlja, da se ukvarja ta naš v Beogradu ostali ministrski predstavitelj vlade z načrtom: Prepovedati pečenje belega kruha, da bo postal črni cenejši, kot to delajo v Franciji. Torej v naši skoz in skoz agrarni državi se bo moralo po malomarnosti poljedelskega ministra Pucija prepovedati izdajo belega kruha, da bodo širši in ubožnejši sloji našega naroda sploh imeli skorjo črnega kruha za pod zob.

Skozi celo letošnjo pomlad in poletje je razglašal g. poljedelski minister Pucelj o najugodnejšem izidu letošnje žetve; a ko je bila žetev končana, se je službeno razglasilo, da stoji Jugoslavija pred vrati gladi. Gospod minister Pucelj je podal o eni in isti letošnji žetvi dve čisto nasprotni poročili: o izobilju žetve in o gladi, ki preti letošnjo zimo in pomlad naši državi.

Tajnost, čisto si nasprotujočih Puceljevih poročil o letošnji žetvi je prav lahko uganiti ter razvozlati.

Najprej je g. Pucelj razglasil, da je žetev dobra. Koj po teh poročilih o izobilni žetvi so začeli beograjski spekulanti nakupovati po Bački ceno žito, in ko so bile beograjske žitne zaloge polne, pa se je spustila v javnost vest, da je žetev slaba in da nam preti glad. Posledica ravnokar povedanega je bila: naglo dviganje žitnih cen, porast cen staremu žitu, strah pred pomanj-

kanjem med delavskimi sloji, zahteve povišanja plač, grožnje s štrajki itd.

Ko je beograjska vlada videla, da stojimo glede prehrane v zelo nevarnem položaju, je šla na oddih — ze drugimi ministri tudi g. Pucelj, ki prepušča sedaj vso prehranjevalno odgovornost svojem načelniku oddelka za obdelovanje zemlje gosp. Rad. Nešiću. Kakor hitro se je povzpela cena moki od 22 na 29 K 1 kg, je čutil Pucelj zastopnik Nešić potrebo, da spregovori tudi on odločilno besedo o letošnji žetvi. G. Nešić razglašal po Puceljevem naročilu: Letošnja žetev je dobra in nam ne preti prav nobena nevarnost pomanjkanja ali gladi. To svojo trditev je poskusil g. Nešić dokazati tako le: Po službeni statistiki je vrgla letošnja žetev 100 tisoč vagonov žita, 32.000 vagonov ječmena, 10.000 vagonov rži, 30.000 vagonov ovsu in 130.000 vagonov koruze (ki še stoji), torej 302.000 vagonov zrnate prehrane. Vse te, ravnokar omenjene žitne vrste so obrodile na zasejani površini 4.480.000 hektarjev. Zgorajne številke je objavil g. Nešić in sklenil svoj razglas s sigurno verodostojno trditvijo: Pridelani stotisočeri vagoni žitne prehrane bodo zadostovali, da se dovoljao prehraniti v naši državi človek in domača žival.

Ako pa primerjamo mi žetvene podatke g. Nešića z lansko žetveno statistiko, vidimo, kako nas je prevaril Puceljvi namestnik g. Nešić.

Leta 1921 je bilo zasejanih 2.280.000 hektarjev, a žetev je vrgla 402.000 vagonov zrnate prehrane. Letos je bilo 200.000 ha več osevin kot lani, a za 100.000 vagonov manj nažetega žita. Iz tega sledi, da je statistika g. Nešića lažna.

Treba pa pribiti, da g. Nešić ni samo razglasil, da imamo letos dovolj zrnate prehrane za domačo vprabo, ampak mi posedamo na tisoče vagonov tudi za izvoz. Nastane sedaj vprašanje: Kako je prišel g. Nešić do zaključka, da bi mi letos lahko izvažali žito?

Naša država rabi za seme 84.000 vagonov raznih žit, ako odštejemo te vagone, ki so za seme, od letošnje pridelke 302.000 vagonov, nam preostane za prehrano in izvoz 218.000 vagonov. Ker pa mi rabimo še mnogo, mnogo več, znači to dejstvo, da nam preti pomanjkanje.

Od mnogo večjega lanskega pridelka je bilo izvoženih 41.800 vagonov raznih žitnih vrst, a letos smo pa našli 100.000 vagonov manj od lani. Tudi ako upoštevamo to, da se je nekoliko žita še uvozilo iz Rumunije, Amerike in nekaj semenjskega zrnja iz Čehoslovaške, se mora vsak trezno in razno misleč človek začudene vprašati: Kako je mogel priti g. Nešić do zaključka, da imamo dovolj zrnate prehrane za domačo vprabo in še za izvoz? Toliškega neznanja glede poljedelstva, kakor ga je pokazal g. Nešić, ga ne bi noben slovenski bajtar.

Vladna poročila o izidu letošnje žetve se vedno menjujejo: enkrat so dobra, drugič slaba, a iz raznih pokrajin naše države pa prihajajo neprestano poročila o lakoti. Minister pravde dr. Lazar Marković se je mudil v Bosni in Hercegovini, kjer se je prepričal na licu mesta o strašno bednem stanju, ki že vlada po Bosni in Hercegovini. Gospod Marković je tudi sporočil v Beograd, da je bila suša po Bosni in Hercegovini strahotna, uničila je skoro vse, a najbolj glavno bosansko-hercegovsko prehrano — koruzo. Krog Trebinja v Hercegovini, javlja g. minister Marković, je našel kmete,

Cigareta, smodka in pipa.

(Čuden, pa poučljiv razgovor.)

Res je, da sem tisti večer malo preveč naložil v prijateljevi kleti in da sem zelo pozno in sam ne vem, kako prišel domov, pa vsekakor je in ostane čudno, kar sem tisto noč doživel.

Pozno je torej že bilo, ko sem se vlekel po stopnicah svoje stanovanje in po temni predsobi pritaval v knjižnico in ne v spalnico, nega ne vem.

Tipal sem po žepih za užigalicami. Luč sem si hotel narediti, čeprav je sijal mesec skozi okno.

«Kje so moje užigalice?» sem godrnjal in trdovratno iskal. «Dobro vem, da sem kadil v kleti, kadil vse vprek, cigare, cigarete — brrrr, škoda, da pipe nisem imel seboj —, in dobro vem, da sem jih vtaknil v žep, — vtaknil v — žep —. Hm —!»

Našel sem mesto užigalic dve cigareti in dragoceno smotko, ki mi jih je podaril dobri prijatelj, — sam kadim le pipo — in nevoljno sem jih vrgel na svoj »žgavni oltar«, kakor pravim svoji kadilni mizici. Tipal sem po tipal, nazadnje pa so mi leno običale roke v hlačnih žepih, zamislil sem se bogve kam, se sesedel na stol, pokimal, vzdihnil in zadremal —.

Tanek glas me je prebudil.

«Hi hi hi!» se je nekdo zasmeljal poleg mene.

Ozrl sem se.

Glej čudo —!

Čarobna, rahla svetloba se je razlivala po žgav-

em oltarju. Na robu plošče sta sedeli dve vitki gospo-

dični v kratkih belih krilih, za las podobni cigaretam, z drobnimi ročicami sta se držali za ramena in s tenkimi nogicami sta bingljali preko roba mizice. Fine cigarete sta držali med kazalcem in sredincem in jih od časa do časa nesli k ustom. Ob škattli vžigalic je udobno in bahavo slonel trebušast gospod, dva palca dolg, rdečega, polnega obraza, z zlato verižico preko rejenega trebuha, in s slastnim uživanjem in umerjeno premišljenostjo je kadil debelo smotko in spuščal modrikaste obročke v zrak.

In tamle, nekoliko v stran, glej, tam je sedel sključen dedec, sivih las in sive brade, na kolena si je naslanjal komolec, zamišljeno je zrl predse, z levico pa si je tiščal med zobe pipo-nosovko ter počasi in trezno vlekel iz nje goste oblake sivkastega dima.

«Hi hi hi!» se je nasmejala cigareta. «Kako nas je vrgel po mizi! Se sedaj me vse kosti bolijo in moje krasno belo krilce je vse pomeckano!»

«Vidi se, da ne mara žensk, tale človek!» ji je odgovorila tovarišica. — «Ampak, glej, — družbo imava!» je šepnila prijateljici na uho.

«Pa res! O, — star znanec! — «Dober dan gospod Smotka! Kako ste pa vi prišli sem?»

«He he!» se je nasmešnil trebušar. «Sam ne vem, kako je bilo. Sem po mizi me je treščil, da mi je počil šiv na suknji tule —.

«Prijatelj in zvest tovariš tega človeka, — kajne?»

«Ne, njegov prijatelj pa nisem. Ne maram takih beračev!»

«Beračev —?» sta se čudili.

«Seveda. — Denarja nima nič. Lastnoročno sem

pretipal njegovo mošnjo, ko sem ležal v žepu. Prazna je bila. In po tej okolici soditi, je ta človek kak pisar ali pisatelj ali učenjak in taki ljudje že nekdaj niso imeli nič, sedaj po vojni pa imajo še manj. S takimi ljudmi ne obćujem».

«Seveda, seveda!» je dejala prva cigareta. «Tudi midve sva iz boljše hiše in navajene boljše družbe.»

Vabeče sta namežikovali bogatemu gospodu in se mu pomaknili bliže. Rdeči, mastni obraz se mu je razlezel v dobrovoljne gube in vljudno je naredil prostor.

«Prosim, gospodične! Človeku ni dobro samemu biti in takele brhke stvarce vedno rad gledam, posebnob ob —.»

«Huj!» je vzkliknila druga cigareta. «Kaj pa tamle sedi —? Če se prav ne motim —. Fej, smrdljivi dedec Pipa! Da naju ne opljuva —!»

S prezirljivim pogledom je ošinila starega moža, si privila krilo bliže k telesu in se vidno odmaknila.

«Kako neki pride stari slinasti cmulež v našo družbo? — Ah, neprijetno! Smrdeli bova po tobaku —! He, dedec! Kaj pa delate tu?»

Mož je pogledal kvišku, odprl usta, pa si premislil. Pljunil je po mizici, da sta gospodični prestrašeni kriknili in se še dalje odmaknili, si z živčkom počehljali sive brke in molče spet vtaknil pipo med zobe.

«Njegov prijatelj!» je malomarno dejal gospod Smotka in črez ramo pogledal po piparju.

«Je videti!» sta mu potrdili cigareti.

«Pustimo ga pri miru!» sta pravili. «Saj imava tule elegantnega, finega kavalirja!»

ki so kopali po gozdnih koreninah in jih jedli, in te korenine so edina prehrana onih nesrečnežev krog Trebinja. G. minister zahteva za Bosno in Hercegovino takojšnjo prehranjevalno pomoč od strani vlade.

Slični obupni glasovi kot iz Bosne in Hercegovine prihajajo tudi iz Črne gore, Dalmacije in Like. Vseh teh obupnih glasov tisočeri gladnih ne sliši g. Nešič, ampak pri pogledu na dobro preskrbljen Beograd poroča neresnično v javnost, da imamo dovolj prehrane za dom in inozemstvo. Gospod Nešič je zadovoljen z letošnjo žetvijo, a že sedaj v začetku jeseni ogroža ta Nešič-Pučljeva dobra žetev cele obširne pokrajine naše države.

Navedene opazke o pogubonosnem ministrovanju g. Pučlje, nam dokazujejo, pravi «juturni list», da lahko nazivamo gospodarsko politiko sedanjega režima: «politično dragega kruha». Od lažnjivih poročil poljedelskega ministrstva do lažne ugodne žetvene statistike g. Nešiča, vse to lahko imenujemo: Pučljevo politiko dragega kruha.

Gospod začasni šef beogradske vlade — policijski minister Timotijević se je oklenil sklepa: prepovedati pečenje belega kruha; gospod Nešič razglasa lažno ugodno stanje naše letošnje žetve in obadva gospoda si domišljujeta, da pomagata avigati s svojimi ukrepi dinar. Eden predstavnik vlade zahteva upeljavo samo črnega kruha radi preslake žetve; drugi pa poje slavospeve letošnji žetvi — in vse to bi naj služilo povzdigu naše valute — — — smešno! Ravno kar omenjeno, čisto si nasprotujoče postopanje vladnih predstavitev ne služi poboljšanju naše zavožene valute, ampak je pogubonosna politika dragega kruha, ki nam uničuje tudi valuto. Niti upeljava Timotijevićevega črnega kruha, niti pretirano dobra poročila g. Nešiča o letošnji žetvi ne bodo popravila slabe žetve, se manj pa valute.

Pred vsem bi se moralo spremeniti naravnost za celo državo uporabljeno Pučljevo politiko vednega podražanja kruha, potem še le bi lahko govorili o ozdravljenju že na smrt bolnega položaja naše države.

Naša zborovanja.

VELIČASTEN SHOD SLS V JARENINI.

(Dopis iz Jarenine).

Na angeljsko nedeljo, dne 3. septembra smo se porani maši zbrali Jareninčani in sosedi na zborovanje naše stranke. Velik prostor med cerkvijo in šolo je bil kmalu napolnjen moških pa tudi žensk. Videli si najodličnejše može središča Slovenskih gor, župane, kmete in viničarje. Shod se je razvil v veličasten, tabor našega ljudstva vinorodnih Slovenskih gor. Shod je z navdušenim govorom otvoril in vodil odlični našinec predsednik krajevne organizacije SLS gosp. Alojzij Supanič. Za zapisničarja je bil izbran domači župan g. Franc Sparl. Navzoča narodna poslanka Roškarja in Zebota je zbran narod veselo pozdravila. V ozadju smo opazili še nekatere ljudi, ki predstavljajo v naših krajih, ostanke Mermoljeve barke. Prvi dan je dobil besedo veteran v boju za naše gospodarske in narodne pravice poslanec Roškar. V živi, prepričevalni besedi je prednašal zborovalcem zapravlivo gospodarstvo sedanje vladne večine. Roškarjeve besede so padale mogočno, kakor pada težko kladivo na razbeljeno železo. Za Roškarjem nastopi poslanec Zebot, ki nam je znan kot naš rojak še iz za dobe mladeniškega gibanja in trpkih narodnih bojev, ki so divjali prejšnja desetletja za naše lepe obmejne kraje. Slikal nam je naš položaj, politični in gospodarski. Splošna pozornost je nastala, ko nam je našteval «uspehe» in «blagoslov» delovanja Samostojne in njenih poslancev. Dokazi in vzgledi so bili neizpodbitni. Ljudstvo je vzklikalo in s posebnim ogorčenjem obsojalo izdajstvo «delovanje» poslancev Samostojne in demokratov. Narod je cal: «Avtonomijo hočemo! Volitve hočemo! Volitve hočemo, da obracunamo s samostojnimi izdajalci!» Za Zebotom se je oglasil domači posestnik g. Jožef Gungl. Kazal je na slučaj: Kakazal je med «shodom» Mermoljevim, pred osmi-

ni dnevi in današnjim našim zborovanjem! Mermolja je imel samo kakih šest svojih, nas je pa danes na stotine. Tam scaganost, pri nas korajža. Evo, ljudstvo je sprevidelo lažnjivo in pogubno postopanje Samostojne, zategadelj si Mermolja ne upa več prav na svetlo. Nas pa je vedno več. V imenu ljudstva izreka iskreno zahvalo Slov. ljudski stranki in njenim poslancem za njih vztrajno borbo za pravice katoličanov in Slovencev. Zaklical je: Gospodje poslanci! Vztrajajte, mi smo vsi z vami! Zupan gospod Sparl je na to predlagal te le resolucije: 1. Zahvalo in popolno zaupanje poslancem Jugoslovanskega kluba ter nezaupnico poslancem Samostojne. 2. Ugovor proti brezverskemu šolskemu zakonu. 3. Izenačenje davčnih bremen. 4. Krivice, ki se gode slovenskim in hrvatskim katoliškim vojakom se morajo popraviti. Vse resolucije so bile sprejete, celo navzoči Mermoljevci so glasovali zanje. Po 2. in 3. urnem zborovanju je predsednik g. Supanič s pozivom na vztrajno delo za SLS zaključil zborovanje, ki je pokazalo, da je Sa. ... in JDS ves up na boljše, zlate čase, splaval po vodi.

Brinjeva gora. V nedeljo, dne 10. septembra bo tu po sv. maši velik shod za cel konjiški okraj. Na shodu govori naš poslanec Zebot. Vabljeni ljudstvo iz vseh župnij konjiškega okraja.

Celje. Dne 24. septembra ob 9. uri ima dr. Korošec v Celju, v Narodnem domu shod SLS za celjski in laški okraj.

St. Jur ob juž. žel. Dne 10. septembra po ranem sv. opravi ob 8. uri ima v St. Jurju ob juž. žel. gosp. dr. Korošec shod Kmetijske zveze. Shod se vrši v Katoliškem domu. Vabljeni so na shod tudi naši somišljeniki iz sosednjih župnij.

Kozje. Dne 17. septembra se vrši v Kozjem po poznem sv. opravi ob 11. uri dopoldne okrajni shod Kmetijske zveze za vse župnije sodnega okraja Kozje. Shod bo na trgu pred cerkvijo. Govorijo gg.: poslanci Krajnc, Zebot, Stanovnik in urednik «Slovenca», Fr. Smodej. Krajevne odbore vseh Kmetijskih zvez pozivamo, da skrbijo za najštevilnejšo udeležbo! Sv. opravilo pred shodom se začne ob 10. uri!

Shodi g. poslancev Pušenjaka: Šmartin ob Dreti. V nedeljo, 17. t. m. po maši se vrši v gostilni Zehelj shod SKZ. Govori poslanec Pušenjak. — Bočna. V nedeljo, 17. t. m. ob 3. uri popoldne se vrši v gostilni Zmave zborovanje SKZ, na katerem bo poročal poslanec Pušenjak o davkih, načrtu novega davčnega zakona itd.

Ribov v Dravinji.

Pravico ribolova v spodnjem toku Dravinje ima graščina. Nekako šest posestnikov je svojčas odkupilo od graščine pravico ribolova v Dravinji. Ti posestniki ribolova izdajajo dovoljenja ribolova po gotovem ključu malim posestnikom, delavcem in viničarjem deloma proti plačilu v gotovini, deloma pa morajo opravljati razna dela. Ribolovsko društvo v Mariboru, ozir. orožniški major Ferencak, so napenjali vse sile, da spravijo ta ribolov v svoje roke. Ta nakana bi pa bila hud udarec za revne ljudi, ako bi se bila posrečila. Ker pa ni šlo z dobro, so mislili to doseči s posebno nakano. Za vsako tako reč je pri rokah ptujski okr. glavar dr. Pirkmajer. Kakor znano, napravijo koncem mesca februarja vsi pogodbe zaradi ribolova, kajti doba med 15. in 30. marcem je za ribiče čas, da si nalove v Dravinji pri Sv. Vidu na tisoče kilogramov rib zase, preostanek pa prodajo, da si priskrbijo drugih življenjskih

potrebin. Te ribe pridejo meseca marca iz Donave in izginejo nazaj v Donavo, ako jih ne polove. Namesto, da bi ti ribiči za svoje nevarno in naporno delo našli zaščito pri oblasti, pa trčijo na silne ovire. Letos, okrog 20. marca je poslal okrajni glavar dr. Pirkmajer kar 16 orožnikov v St. Vid. Orožniki so morali pobrati ribičem vse mreže, češ, da te mreže ne odgovarjajo postavnim določilom. Kar po 10—16 orožnikov je moralo stražiti in nadzorovati ribolovce noč in dan, ker se je to vzljubilo majorju Ferencaku, ki bi bil rad na ta način spravil ribolov v svoje roke. Toda okrajni glavar je naletel na odločen odpor. Orožniki, ki so pametnejši nego je njihov poveljnik Ferencak in ptujski glavar dr. Pirkmajer, so svetovali prizadetim ribičem, da naj gredo na okrajno glavarstvo ter si izposlušajo, da se jim vrnejo odvzete mreže. Okrajno glavarstvo se je končno moralo udati. Dobili so vrnjene mreže. Toda med tem časom pa so že ribe izginile in ljudje so ostali brez rib, hrane in zaslužka. Ko bi orožniški major Ferencak in ptujski okrajni glavar dr. Pirkmajer vedela, kako sodi orožništvo in ljudstvo o njih, bi se prišla za glavo in bi morala, ko bi imela v sebi še trohico stanovskega čuta, kakor kafa izginiti doli nekam v Macedonijo. Ali ni milo rečeno lumparija, da dr. Pirkmajer na ljubo svojemu prijatelju majorju Ferencaku koncentrira kar do 16 orožnikov, ki bi naj preganjali uboge a poštene ribiče! Ali imamo orožništvo za to, da se ga uporablja za osebne koristi kakega naduteža? Ali ni tudi škandal, da major Ferencak nahruli kar na ulici vsakega orožnika, o katerem ve, da je bil ob Dravi, z besedami: «Vi, kaj je to, da nobenega ne ovadite, ki mi krade ribe!» Sodbo v postopanju ptujskega okrajnega glavarja ter orožniškega majorja Ferencaka pa prepuščamo javnosti!

Nekaj iz poglavja o narodnem gospodarstvu.

Zitni trg.

Vsled slabega in deloma čisto zaostalega železniškega prometa počiva tudi žitna trgovina po naših južnih, žitnorodnih pokrajinah. Vojvodina sama, bi rabila okrog 3000 vagonov za odpremo raznih žitnih vrst v glede prehrane skrajno pasivne kraje, kot v: Bosno in Hercegovino, Črno goro in Dalmacijo, a so vsi tozadevni klici po vagonih na ministrstvo sabračaja zamanj. Nova pšenica radi železniških sploh ni v prometu v večjih količinah in se gibljejo njene cene med 1800—1820 K, oves med 1320—1340 K, stara koruza 1520—1540 K, moka nularica 2650—2700 K 100 kg.

Iz poročila o južnem vinskem trgu.

Zadnjih osem dni je vplivalo povoljno na razvoj grozdja. Nekaj dežja je padlo, ki je vplival na vinograde zelo dobro. Ako bi pa sedaj nastopil trajen dež, bi to kvarno vplivalo na kvaliteto novega vina. Radi suše bodo nabrali po južnih vinorodnih krajih 20 odstotkov manj vina, kot so prvotno pričakovali. Stara vina se drže v cenah, ker je izvoz vina iz južnih krajev radi zastoja v blagovnem prometu na državnih železnicah v zastoji. Iz glavnih južnih vinorodnih krajev — okolice Vršca in Subotice — je vsak izvoz vina izključen. Južni vinogradniki so uverjeni, da bo železniški promet zaprt za prevoz vina tudi za dobo trgovine. Iz Vršca in Subotice javljajo, da plačujejo domači vinski trgovci stara bačka vina po 16—17 K 1 liter in tudi nova ne bodo cenejša.

Trgovina s slivami.

S slivami se že trguje v okrajih Požega—Gradiška Samac in se plačuje dober, zdrav sad po 4—6 kron en kilogram.

Slivovko zelo živahno ponujajo in zahtevajo za en liter 170—180 K. Žganjekupci se ne morejo odločiti za večje nakupe slivovke, ker so njene cene še previsoke.

Gospod Smotka se je prijetno nasmehnil in ljubeznivo pomežikal gospodični.

«Na srečo izumira rod teh strokopitnežev!» je pravila prva cigareta. «Celo na deželi! Oni dan sem bila v gostilni, večja družba nas je bila, tudi par gospodov, vaših sorodnikov je bilo poleg. Dobro smo se imeli. Vina se je kar cedilo. Pomislite, v teh dragih časih! In kaj sem opazila! Vsi, prav vsi so kadili cigarete, pa kmečki ljudje so bili, fantje iz vasi, gospodarji, mladi in stari, celo par deklet v svilenih robcih sem opazila, ki so držale fine cigarete med prsti —. Le v kotu za peko sta sedela dva stara deda in vlekla iz kratkih smrdljivih pip — prav takih, kakor jo ima tisti dedec tamle —. Zares, rod smrdljivih pip lega v grob in mesto njih —»

«— prihajamo me, napredne, elegantne cigaretko, hčerke nove dobe —»

«Res je, hvalabogu,» je dejal gospod Smotka in se gibčno poigral s smotko med prsti, «— ampak, priznati morata, lepi gospodični, da tudi naš rod, rod bogatih, težkih smotk stopa samozavestno na plan in si pridobiva tla tudi med kmečkim ljudstvom!»

«Gotovo, gotovo!» je hitela pritrjevati druga cigareta. «In nikakor ni treba, da bi drug drugemu delali konkurenco. Roka v roki delujmo za napredek in izobrazbo našega ljudstva!»

Mož za tobačnim mehurjem je vzel pipo iz ust in zaničljivo pljunil. Nato si je popravil tobak s prstom, obrnil družbi hrbet in jezno pihal dim krog sebe.

«Fej!» je zavpila prva cigareta. «Kaj pa ste se učili

olike —? Ako se ne znate obnašati, pa se poberite od tod!»

«Kakršna družba, takšno obnašanje!» je zagodel starec in napol obrnil glavo. «Odtod pa ne grem! Jaz sem tu doma in na mojem zemljišču sedite! Če naj kdo gre, se le kar vi spravite!»

Gospodični sta cvilili od jeze, gospod Smotka pa se je smejal z dobrovoljno porednostjo.

«Pustite ga pri miru, deda!» je pravil. «S takim kmetavzajem se ni prepirati!»

«Ampak, kaj takega!» sta javkali. «Saj pravim, skrajni čas, da izpodrinemo te neotesance!»

«In pri mladini je treba začeti!» je pripomnil gospod Smotka. «Tam je vaše kulturno polje! Rod smotkarjev je pretežek plug za mlade ljudi, ve lahke, priključne gospodične bodete lažje opravile z mladino!» Zlobno se je nasmehnil. Iz za tobačnega mehurja je bilo čuti godrnjanje o «pokvarjeni mladini», pa gospod Smotka se ni hotel zmeniti za te glasove.

«Saj tudi me imamo najrajši mladino!» je pravila druga. «In maauna nas! Vse nas kadi, kar je mladega sveta. Od elegantno oblečenih gospodičev, ki udobno pohajajo po ulicah ali pa sedijo po kavarnah, od uradnikov, ki jim je cigareta sreli trudnega dela prijeten odih, — pa do kmetijskega fanta, do gospodarja, ki bahavo sedi na svojem vozičku in se pelje v mesto po opravkih, — vse kadi nas! Da, celo gospodične in fine dame kaj rade segajo po nas! In fantič, komaj da odraste šoli, celo še šolar, — kaj je njegovo največje veselje, če ne duhteča cigareta —!»

Starec za tobačnim mehurju se je nemirno pre-

mikal med tem govorom, jemal pipo iz ust, pa si jo ježno spet vsakokrat vtaknu med zobe, da je zaškripalo.

«Kedo bi tudi ne ljubil cigarete?» je vzklila prva.

«Reci, prijateljica: nežne, vitke, duhteče, mehke, lahkokrile, zapeljive gospodične cigarete!»

«Res, Slovenci so storili velik korak naprej po vojni, cigareta je zavladala ne le po mestih in trgih, tudi po vaseh in kočah, in njena nežna, pa krepka in nepremagljiva oblast se širi bolj in bolj —»

«In kmalu bomo zapeli:

Dokler slovenski rod
biva po zemlji tod,
bode slovela
ci — —»

«To je pa že od sile!» je zaropotal stari pipar iz za mehurja in se srdito obrnil. «Ne okužite mi še slovenske pesmi s svojim brezbožnim čvakanjem! Kar pri miru mi pustite Slovence, ve — pritepenke!»

Pipa se mu je tresla v roki in ježno so mu sršale oči.

Cigarete so kričale od srditosti.

«Kaj —? Kaj —? Kaj pravi —?»

«Pravim, da se poberite iz slovenske dežele in da pustite pri miru naše ljudstvo, posebej pa še našo mladino, ve — papirnate ciganke!»

«Hm —! Kaj —? Papirnate ciganke —? Kar spravi se, ti mrcina stara, ti — smrdljivi, beraški fajfar!»

Gospod Smotkar se je smejal in se držal za rejni trebušek.

(Dalje prihodnjič).